

TEMA 40. Pare nostre, que esteu en el cel

Amb el parenostre, Jesucrist ens ensenya a adreçar-nos a Déu com a Pare. És la pregària filial per excel·lència.

1. Jesús ens ensenya a adreçar-nos a Déu com a Pare

Amb el parenostre, Jesucrist ens ensenya a adreçar-nos a Déu com a Pare: «Pregar al Pare és entrar en el seu misteri, tal com Ell és, i tal com el Fill ens l'ha revelat: “L'expressió Déu Pare no havia estat revelada mai a ningú. Quan el mateix Moisès va preguntar a Déu qui era, va sentir un altre nom. A nosaltres, aquest nom ens ha estat revelat en el Fill, ja que aquest nom implica el nom nou de Pare” (Tertulià, *De oratione* 3)» (*Catecisme* 2779).

En ensenyar el parenostre, Jesús també descobreix als seus deixebles que participen de la seva condició de Fill: «Mitjançant la revelació d'aquesta oració, els deixebles descobreixen que tenen una participació especial en la filiació divina, de la qual sant Joan dirà en el “Pròleg” del seu Evangeli: “A tots els qui l'han rebut [és a dir, tots els qui han acollit el Verb fet carn], als qui creuen en el seu nom, els ha concedit de ser fills de Déu” (Jn 1,12). Per això, amb raó resen, segons l'ensenyament de Crist, *Pare nostre*.»¹

Jesucrist sempre distingeix entre «Pare meu» i «Pare vostre» (cf. Jn 20,17). De fet, quan prega no diu mai «Pare nostre». Això mostra que la seva relació amb Déu és totalment singular: és una relació seva i de ningú més. Amb l'oració del parenostre, Jesús vol fer conscients els seus deixebles de la seva condició de fills de Déu, indicant alhora la diferència que hi ha entre la seva filiació natural i la nostra filiació divina adoptiva, que hem rebut com un do gratuït de Déu.

L'oració del cristià és l'oració d'un fill de Déu que es dirigeix al seu Pare Déu amb confiança filial, la qual «s'expressa en les litúrgies d'Orient i d'Occident per la bella expressió típicament cristiana: *parrhesia*, senzillesa sense doblecs, confiança filial, seguretat joiosa, audàcia humil, certesa de ser estimat (cf. Ef 3,12; He 3,6; 4,16; 10,19; 1Jn 2,28; 3,21; 5,14)» (*Catecisme* 2778). Originàriament el vocable *parrhesia* indica el privilegi de la llibertat de paraula del ciutadà grec en les assemblees populars, i els pares de l'Església el van adoptar per expressar el comportament filial del cristià davant el seu Pare Déu.

2. Filiació divina i fraternitat cristiana

En anomenar Déu com a Pare nostre, reconeixem que la filiació divina ens uneix a Crist, «el primer d'una multitud de germans» (Rm 8,29), per mitjà d'una autèntica fraternitat sobrenatural. L'Església és aquesta nova comunió entre Déu i els homes (cf. *Catecisme* 2790).

Per això la santedat cristiana, tot i ser personal i individual, no és mai individualista o egocèntrica: «Si resem en veritat el Parenostre, sortim de l'individualisme, ja que l'amor que acollim ens n'allibera. El “nostre” del començament de la Pregària del Senyor, com el “nosaltres” de les quatre últimes peticions, no és exclusiu de ningú. Per dir-lo de

---

¹ Joan Pau II, *Al·locució*, 1-VII-1987, 3.

veritat (cf. Mt 5,23-24; 6,14-16), les nostres divisions i oposicions han de ser superades» (*Catecisme* 2792).

La fraternitat que estableix la filiació divina s'estén també a tots els homes, perquè d'alguna manera tots són fills de Déu —criatures seves— i són cridats a la santedat: «No hi ha més que una raça a la terra: la raça dels fills de Déu.»² Per això, el cristià ha de sentir-se solidari en la tasca de conduir tota la humanitat cap a Déu.

La filiació divina ens impulsa a l'apostolat, que és una manifestació necessària de filiació i fraternitat: «Pensa en els altres —abans que res, en aquells qui són al teu costat— com en allò que són: fills de Déu, amb tota la dignitat d'aquest títol meravellós. Hem de portar-nos com a fills de Déu amb els fills de Déu: el nostre amor ha d'ésser un amor sacrificat, diari, fet de mil detalls de comprensió, de sacrifici silenciosos, de donació que no es nota.»³

3. El sentit de la filiació divina com a fonament de la vida espiritual

Quan es viu amb intensitat la filiació divina, arriba a ser «una actitud profunda de l'ànima, que acaba per informar l'existència sencera: es troba present en tots els pensaments, en tots els desigs, en tots els afectes».⁴ És una realitat per viure sempre, no només en circumstàncies particulars de la vida: «No podem ser fills de Déu només a estones, encara que hi hagi alguns moments especialment dedicats a considerar-ho, a penetrar-nos d'aquest sentit de la nostra filiació divina, que és el moll de la pietat.»⁵

Sant Josepmaria ensenya que el sentit o la consciència viscuda de la filiació divina «és el fonament de l'esperit de l'Opus Dei. Tots els homes són fills de Déu. Però un fill pot reaccionar, davant el seu pare, de moltes maneres. Cal esforçar-se a ésser uns fills que procuren adonar-se que el Senyor, en estimar-nos com a fills, ha fet que visquem a casa seva, enmig d'aquest món, que siguem de la seva família, que allò que és seu és nostre i que el que és nostre és seu, que tinguem aquesta familiaritat i confiança en Ell que ens fa demanar, com el nen petit, la lluna!»⁶

L'alegria cristiana enfonsa les seves arrels en el sentit de la filiació divina: «L'alegria és conseqüència necessària de la filiació divina, de saber-nos estimats amb predilecció pel nostre Pare Déu, que ens acull, ens ajuda i ens perdona.»⁷ En la predicació de sant Josepmaria es reflecteix molt sovint que la seva alegria brollava de la consideració d'aquesta realitat: «Per motius que no vénen al cas —però que bé coneix Jesús, que ens presideix des del Sagrari—, la vida m'ha emmenat a saber-me especialment fill de Déu, i he assaborit l'alegria de ficar-me al cor del meu Pare, per rectificar, per purificar-me, per servir-lo, per comprendre i disculpar tothom, a força de l'amor seu i de la humiliació meva. [...] Al llarg dels anys, he intentat recolzar-me sense defallences en aquesta joiosa realitat.»⁸

Una de les qüestions més delicades que l'home es planteja quan medita sobre la filiació divina és el problema del mal. Molts no encerten a congeniar l'experiència del mal al món amb la certesa de fe de la infinita bondat divina. No obstant això, els sants ensenyen que s'ha de considerar com un bé tot el que passa en la vida humana, perquè

---

² Sant Josepmaria, *És Crist que passa* 13.

³ *Ibid.* 36.

⁴ Sant Josepmaria, *Amics de Déu* 146.

⁵ Sant Josepmaria, *Converses* 102.

⁶ Sant Josepmaria, *És Crist que passa* 64.

⁷ Sant Josepmaria, *Forja* 332.

⁸ Sant Josepmaria, *Amics de Déu* 143.

han comprès pregonament la relació entre la filiació divina i la santa creu. És el que expressen, per exemple, unes paraules de sant Tomàs Moro a la seva filla gran, quan estava empresonat de la Torre de Londres: «Filla meva estimada, no es pertorbi mai la teva ànima per qualsevol cosa que pugui passar en aquest món. Res no pot passar sinó el que Déu vol. I joestic molt segur que sigui el que sigui, per molt dolent que sembli, serà de veritat el més bo.»⁹ I el mateix ensenya sant Josepmaria en relació amb situacions menys dramàtiques, però en què una ànima cristiana pot passar-ho malament i desconcertar-se: «Penes?, ¿contradiccions per aquell succés o l'altre?... ¿No veus que ho vol el teu Pare-Déu..., i Ell és bo..., i Ell t'estima —ja tu sol!— més que totes les mares del món juntes poden estimar els seus fills?»¹⁰

Per sant Josepmaria, la filiació divina no és una realitat edulcorada, aliena al patiment i al dolor. Per contra, afirma que aquesta realitat està intrínsecament lligada a la creu, present de manera inevitable en tots els qui vulguin seguir Crist de prop: «A l'hort Jesús ora: *Pater mi* (Mt 26,39), *Abba, Pater!* (Mc 14,36). Déu és el meu Pare, encara que m'envii sofriment. M'estima amb tendresa, tot i que em fereixi. Jesús pateix per complir la Voluntat del Pare... I jo, que també vull complir la Santíssima Voluntat de Déu, seguint els passos del Mestre, ¿em podré queixar, si per company de camí em trobo el sofriment? Això constituirà un senyal cert de la meva filiació, perquè em tracta com ho fa amb el seu Diví Fill. I, llavors, com Ell, podré gemegar i plorar tot sol en el meu Getsemaní, per bé que postrat per terra, reconeixent el meu no-res, s'eleva fins al Senyor un crit sortit del més íntim de la meva ànima: *Pater mi, Abba, Pater..., fiat!*»¹¹

Una altra conseqüència important del sentit de la filiació divina és l'abandó filial a les mans de Déu, que no es deu tant a la lluita ascètica personal —encara que se la pressuposa— com a deixar-se menar per Déu: per això es parla d'abandó. Es tracta d'un abandó actiu, lliure i conscient per part del fill. Aquesta actitud ha originat una manera concreta de viure la filiació divina —que no és l'única, ni és el camí obligatori per a tothom—, anomenada «infància espiritual»: consisteix a reconèixer-se no només fill, sinó fill petit, un nen molt necessitat davant Déu. Així ho expressa sant Francesc de Sales: «“Si no torneu a ser com els infants, no entrareu pas al Regne del cel” (Mt 18,3). Mentre el nen és petitó, es conserva en una gran senzillesa; coneix només la seva mare; té un sol amor, la mare; una única aspiració, la falda de la mare; no vol res més que recolzar-se en un descans tan amable. L'ànima perfectament senzilla només té un amor, Déu, i en aquest amor únic, una sola aspiració: reposar al pit del Pare celestial i aquí establir el seu descans, com a fill amorós, deixant completament qualsevol ànsia a ell, no mirant cap altra cosa sinó romandre en aquesta santa confiança.»¹² Sant Josepmaria també aconsellava recórrer el camí de la infància espiritual: «Essent infants no tindreu penes: els nens s'obliden de seguida dels disgustos per a retornar als seus jocs ordinaris. —Per això, amb l'abandonament, mai no us haureu de capficar, perquè reposareu en el Pare.»¹³

4. Les set peticions del parenostre

---

⁹ Sant Tomàs Moro, *Un hombre solo. Cartas desde la Torre 7* (carta de Margaret a Alice, agost del 1534, en què relatava una llarga entrevista amb el seu pare a la presó), Madrid 1988, p. 65.

¹⁰ Sant Josepmaria, *Forja* 929.

¹¹ Sant Josepmaria, *Via Crucis*, I Estació, punts de meditació, n. 1.

¹² Sant Francesc de Sales, «Conversaciones espirituales» 16.7, a *Obras Selectas de San Francisco de Sales*, vol. I, p. 724.

¹³ Sant Josepmaria, *Camí* 864.

En la pregària del Senyor, a la invocació inicial «Pare nostre, que esteu en el cel» segueixen set peticions. «Les tres primeres peticions tenen per objecte la Glòria del Pare: la santificació del nom, la vinguda del Regne i el compliment de la voluntat divina. Les altres quatre li presenten els nostres desigs: aquestes peticions es refereixen a la nostra vida a fi d'alimentar-la o guarir-la del pecat i es relacionen amb el nostre combat per la victòria del Bé sobre el Mal» (*Catecisme* 2857).

El pàrenostre és el model de qualsevol pregària, com ensenya sant Tomàs d'Aquino: «La pregària dominical és la més perfecta de les oracions... No només hi demanem tot el que podem desitjar amb rectitud, sinó, a més, segons l'ordre en què convé desitjar-ho. De manera que aquesta oració no només ens ensenya a demanar, sinó que també forma tota la nostra afectivitat.»¹⁴

Primera petició: «Sigui santificat el vostre nom»

Cap criatura no pot augmentar la santedat de Déu. Per això, «el terme “santificar” s'ha d'entendre aquí no en primer lloc en el seu sentit causatiu (només Déu santifica, fa sant), sinó sobretot en un sentit valoratiu: reconèixer com a sant, tractar d'una manera santa. [...] Des de la primera petició al nostre Pare, estem submergits en el misteri íntim de la seva Divinitat i en el drama de la salvació de la nostra humanitat. Demanar-li que el seu nom sigui santificat ens implica en “el disegni benèvol que Ell va formar per endavant” perquè “siguem sants i immaculats en la seva Presència, en l'amor” (cf. Ef 1,9.4)» (*Catecisme* 2807). Així doncs, l'exigència de la primera petició és que la santedat divina resplendeixi i augmenti en les nostres vides: «Qui podria santificar Déu ja que ell santifica? Inspirant-nos en aquestes paraules “Sigueu sants davant meu, perquè jo, el Senyor, sóc sant” (Lv 20,26), demanem que, santificats pel baptisme, perseverem en el que hem començat a ser. I ho demanem cada dia perquè fem diàriament i hem de purificar els nostres pecats per una santificació incessant... Recorrem, per tant, a la pregària per tal que aquesta santedat romanguí en nosaltres.»¹⁵

Segona petició: «Vingui a nosaltres el vostre regne»

La segona petició expressa l'esperança que arribi un temps nou en què Déu sigui reconegut per tothom com el rei que omplirà de beneficis els seus súbdits: «Aquesta petició és el “*Marana tha*”, el crit de l'Esperit i de l'Esposa: “Veni, Senyor Jesús” (Ap 22,20). [...] En la pregària del Senyor es tracta principalment de la vinguda final del Regne de Déu pel retorn del Crist (cf. Tt 2,13)» (*Catecisme* 2817-2818). D'altra banda, el regne de Déu ja s'ha incoat en aquest món amb la primera vinguda de Crist i l'enviament de l'Esperit Sant: «“El Regne de Déu és justícia, pau i alegria en l'Esperit Sant” (Rm 14,17). Els darrers temps en què vivim són els de l'efusió de l'Esperit Sant. Des d'aleshores hi ha entaulat un combat decisiu entre “la carn” i l'Esperit (cf. Ga 5,16-25): “Només un cor pur pot dir amb seguretat: ‘Vingui el vostre Regne.’ S'ha d'haver estat a l'escola de Pau per dir: ‘Que el pecat, doncs, no regni en el vostre cos mortal’ (Rm 6,12). Aquell qui es manté pur en les seves accions, els seus pensaments i les seves paraules, pot dir a Déu: ‘Vingui el vostre Regne!’” (sant Ciril de Jerusalem, *Catecheses mystagogicae* 5.13)» (*Catecisme* 2819). En definitiva, en la segona petició manifestem el desig que Déu regni actualment en nosaltres per la gràcia, que el seu regne a la terra s'estengui cada dia més i que a la fi del temps regni plenament al cel sobre tothom.

Tercera petició: «Faci's la vostra voluntat, així a la terra com es fa en el cel»

¹⁴ Sant Tomàs d'Aquino, *Summa theologiae* 2-2.83.9.

¹⁵ Sant Cebrià, *De dominica oratione* 12.

La voluntat de Déu és que «tots els homes se salvin i arribin al coneixement de la veritat» (1Tm 2,3-4). Jesús ens ensenya que no s'entra al regne del cel mitjançant paraules, sinó «el qui fa la voluntat del meu Pare del cel» (Mt 7,21). Per això, aquí «demanem al nostre Pare que uneixi la nostra voluntat a la del seu Fill per complir la seva voluntat, el seu disseny de salvació per a la vida del món. Nosaltres en som radicalment impotents, però units a Jesús i amb el poder del seu Esperit Sant, li podem lliurar la nostra voluntat i decidir d'escollir allò que el seu Fill sempre ha escollit: fer el que agrada al Pare (cf. Jn 8,29)» (*Catecisme* 2825). Com afirma un pare de l'Església, quan preguem en el pàrenostre «faci's la vostra voluntat, així a la terra com es fa en el cel», no ho demanem «en el sentit que Déu faci el que vulgui, sinó que nosaltres siguem capaços de fer el que Déu vol».¹⁶ D'altra banda, l'expressió «a la terra com en el cel» manifesta que en aquesta petició anhelem que, així com s'ha complert la voluntat de Déu en els àngels i els benaurats del cel, també es compleixi en els qui encara restem a la terra.

Quarta petició: «El nostre pa de cada dia doneu-nos, Senyor, el dia d'avui»

Aquesta petició expressa l'abandó filial dels fills de Déu, ja que «el Pare, que ens dona la vida, no pot deixar de donar-nos l'aliment necessari per a la vida, tots els béns “convenients”, materials i espirituals» (*Catecisme* 2830). El sentit cristià d'aquesta quarta petició «es refereix al Pa de Vida: la Paraula de Déu que s'ha d'acollir en la fe, el Cos de Crist rebut en l'Eucaristia (cf. Jn 6,26-58)» (*Catecisme* 2835). L'expressió «de cada dia», «presa en sentit temporal és una repetició pedagògica d'“avui” (cf. Ex 16,19-21) per a confirmar-nos en una confiança “sense reserves”. Presa en sentit qualitatiu significa el necessari per a la vida, i més àmpliament tot bé suficient per a la subsistència (cf. 1Tm 6,8)» (*Catecisme* 2837).

Cinquena petició: «Perdoneu les nostres culpes així com nosaltres perdonem els nostres deutors»

En aquesta nova petició comencem reconeixent la nostra condició de pecadors: «Tornem a Ell, com el fill pròdig (cf. Lc 15,11-32), i ens reconeixem pecadors davant Ell com el publicà (cf. Lc 18,13). La nostra petició comença per una “confessió” en què confessem alhora la nostra misèria i la seva Misericòrdia» (*Catecisme* 2839). Però aquesta petició no serà escoltada si abans no hem respost a una exigència: perdonar nosaltres els nostres deutors. I la raó és la següent: «Aquesta onada de misericòrdia no pot penetrar en el nostre cor mentre no hàgim perdonat aquells que ens han ofès. L'amor, com el Cos de Crist, és indivisible: no podem estimar el Déu que no veiem si no estimem el germà, la germana, que veiem (cf. 1Jn 4,20). En la negativa a perdonar els nostres germans i germanes, el nostre cor es tanca, la seva duresa el fa impermeable a l'amor misericordiós del Pare» (*Catecisme* 2840).

Sisena petició: «No permeteu que nosaltres caiguem a la temptació»

Aquesta petició està relacionada amb l'anterior, perquè el pecat és conseqüència del consentiment lliure a la temptació. Per això, ara «demanem al nostre Pare que no ho “permeti”. [...] Li demanem que no ens deixi prendre el camí que condueix al pecat. Estem compromesos en el combat “entre la carn i l'Esperit”. Aquesta petició implora l'Esperit de discerniment i de força» (*Catecisme* 2846). Déu ens dona sempre la seva gràcia per vèncer les temptacions: «Déu és fidel i no permetrà que sigueu temptats per damunt de les vostres forces. I, juntament amb la prova, us donarà el mitjà de sortir-ne i

---

¹⁶ *Ibid.* 14.

poder-la suportar» (1Co 10,13). Però per vèncer sempre les temptacions cal pregar: «Un combat i una victòria com aquests només són possibles amb la pregària. Per la pregària, Jesús és vencedor del Temptador, des del començament (cf. Mt 4,11) i en l'últim combat de la seva agonia (cf. Mt 26,36-44). El Crist ens uneix al seu combat i a la seva agonia. [...] Aquesta petició pren tot el seu sentit dramàtic en relació amb la temptació final del nostre combat a la terra; demana la *perseverança final*. “Vinc com un lladre: feliç el qui vetlla” (Ap 16,15)» (*Catecisme* 2849).

Setena petició: «Ans deslliureu-nos de qualsevol mal»

L'última petició està continguda en l'oració sacerdotal de Jesús al seu Pare: «No et demano que els treguis del món, sinó que els preservis del Maligne» (Jn 17,15). En efecte, «en aquesta petició, el Mal no és una abstracció, sinó que designa una persona, Satanàs, el Maligne, l'àngel que s'oposa a Déu. El “diable” [*dia-bolos*] és aquell qui “es posa de través” en el disseny de Déu i de la seva “obra de salvació” feta realitat en el Crist» (*Catecisme* 2851). A més, «quan demanem d'ésser alliberats del Maligne, preguem igualment per ser alliberats de tots els mals, presents, passats i futurs, dels quals és l'autor o l'instigador» (*Catecisme* 2854), especialment del pecat, l'únic mal autèntic,¹⁷ i de la pena corresponent, que és la condemnaió eterna. Els altres mals i tribulacions poden convertir-se en béns, si els acceptem i els unim als patiments de Crist a la creu.

Manuel Belda

Bibliografia bàsica

Catecisme de l'Església catòlica 2759-2865.

Benet XVI-Joseph Ratzinger, *Jesús de Nazaret*, La Esfera de los Libros, Madrid 2007, p. 161-205 (capítol dedicat a l'oració del Senyor).

Lectures recomanades

Sant Josepmaria, homilies «El tracte amb Déu» i «Vers la santedat», a *Amics de Déu* 142-153 i 294-316.

J. Burggraf, «El sentido de la filiación divina», a AAVV, *Santidad y mundo*, Pamplona 1996, p. 109-127.

F. Fernández-Carvajal i P. Beteta, *Hijos de Dios. La filiación divina que vivió y predicó el beato Josemaría Escrivá*, Madrid 1995².

F. Ocáriz, «La filiación divina, realidad central en la vida y en las enseñanzas de Mons. Escrivá de Balaguer», a AAVV, *Mons. Escrivá de Balaguer y el Opus Dei. En el 50 aniversario de su fundación*, Pamplona 1985², p. 173-214.

B. Perquin, *Abba, Padre: para alabanza de tu gloria*, Madrid 1999³.

J. Sesé, «La conciencia de la filiación divina, fuente de vida espiritual», a J. L. Illanes (dir.), *El Dios y Padre de Nuestro Señor Jesucristo, XX Simposi Internacional de Teología de la Universidad de Navarra*, Pamplona 2000, p. 495-517.

J. Stöhr, «La vida del cristiano según el espíritu de filiación divina», a *Scripta Theologica* 24 (1992/3) 872-893.

---

¹⁷ Cf. sant Josepmaria, *Camí* 386.